

Vastaus valtuustoaloitteeseen 18.9.2025 koskien pieniä lukioita

Maakuntahallitus 17.11.2025 § 163
182/15.00.04/2025

Valmistelija

aluekehityspäällikkö Anne Kokkonen, 044 770 0512, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

esittelijä: maakuntajohtaja Heini Utunen

Maakuntahallitus antaa maakuntavaltuustolle Keskustan valtuustoryhmän aloitteen johdosta selostusosan mukaisen vastauksen ja esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee asian tiedoksi ja toteaa sen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Selostus

Keskustan maakuntavaltuustoryhmä jätti 18.9.2025 kokouksessa aloitteen pienten lukioden puolesta, johon maakuntaliiton virasto on valmistellut esityksen vastaukseksi. Keskustan valtuustoaloitteen tavoitteena on turvata pienten lukioden, kuten Rantasalmen lukion, toiminta ja saavutettavuus myös kansainvälisille opiskelijoille. Aloitteessa vastustetaan lukioden kolmansien maiden opiskelijoille ensi syksynä käyttöönotettavia lukukausimaksuja, jotka uhkaavat koulutuksen tasa-arvoa ja estäisivät kansainvälisten nuorten pääsemisestä osaksi yhteisöä. Lukiot halutaan aloitteessa säilyttää avoimina, inhimillisinä ja kansainvälisinä, vahvistaen samalla kunnan elinvoimaa ja vetovoimaa.

Etelä-Savon maakuntaliitto yhtyy keskustan maakuntavaltuustoryhmän aloitteessaan esittämään huoleen liittyen hallituksen päätökseen lopettaa lukioden valtionosuudet EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien toisen asteen opiskelijoiden osalta ja ottaa käyttöön lukuvuosityksmaksut. Mikäli eduskunta hyväksyy hallituksen sille 9.10.2025 antaman lakiesityksen, ei kolmansien maiden opiskelijoista enää siis makseta valtionosuuksia opetusta järjestäville kunnille elokuusta 2026 alkaen (pl. tilapäisen suojelun piirissä olevia opiskelijat). Lukukausimaksulla korvataan valtionosuus, jolla opiskelu on aiemmin rahoitettu.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan. Sen mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjille avataan mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta myös niin, että koulutettavina ovat EU- ja ETA-valtioiden kansalaiset, vastaavalla tavalla kuin korkeakouluissa. Lukuvuosityksmaksujen taustalla ovat kuntien normien purkamista ja maksutulosten lisäämistä koskevat linjaukset sekä kehysriihen päätös keväältä 2025.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää erittäin huolestuttavana sitä, että lukukausimaksut voivat jatkossa vähentää ulkomaalaisten opiskelijoiden halukkuutta tulla opiskelemaan Suomeen. Tällä voi olla erityisen kielteisiä vaikutuksia pieniin lukioihin, joissa opiskelijoiden määrä on muutoinkin pieni. Pienissä kunnissa lukiokoulutus tukee koko alueen elinvoimaa ja kehitystä ja toimii merkittävänä veto- ja pitovoimatekijänä.

Etelä-Savon maakuntastrategiassa vuoteen 2030 kansainvälistyminen nähdään edellytyksenä uudistumiselle ja kasvulle. Kansainvälistymisen näkökulmasta erityisen tärkeää on, että hyödynnämme yhä tehokkaammin erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden osaamispotentiaalia ja houkuttelemme maakuntaan lisää osaajia ulkomailta. Etelä-Savon maakuntaliitto on valmistellut laajassa alueellisessa yhteistyössä syksyllä 2024 kansainvälistymissuunnitelman tukemaan ja ohjaamaan maakunnan toimintaa kansainvälisyyden edistämiseksi.

Kansainvälistymissuunnitelman, visiona on ”Yhdessä maailmalle ja maailmalta meille” ja tavoitteena on, että vieraskielisen työvoiman määrä kasvaa 7000 henkilöön ja maakuntaan jäävien valmistuneiden ulkomaisten opiskelijoiden määrä kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä.

Kansainvälistymissuunnitelman toimeenpanosta ja seurannasta vastaa Etelä-Savon maakuntaliitto. Suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen edellyttää sitoutumista ja toimia maakunnan eri toimijoilta, kuten korkeakouluilta, kunnilta ja yritysten kanssa toimivilta organisaatioilta. Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain ja seurannasta vastaa TKI-ydinryhmä.

Lukuvuosimaksujen käyttöönotto EU- ja ETA- alueen ulkopuolisille toisen asteen opiskelijoille haastaa koko maakunnan kansainvälistymissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Etelä-Savon maakuntaliitto ja TKI-ydinryhmä sisällyttävät siksi sen käsittelyn osaksi kansainvälistymissuunnitelman toimeenpanoa ja seurantaa. Koska koko maakunnan yhteinen strateginen tahtotila on kansainvälistymisen vahvistuminen, pyritään lakimuutoksen kielteiset vaikutukset estämään ja tukemaan kuntia monipuolisesti kansainvälisyyden lisäämisessä.